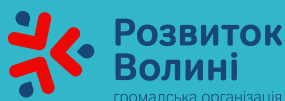

СМІДИНСЬКА СІЛЬСЬКА ОБ'ЄДНАНА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

СТАРОВИЖІВСЬКИЙ РАЙОН,
ВОЛИНЬСЬКА ОБЛАСТЬ

ЗМІСТ

Процедури участі громадян в управлінні громадою:	
нормативно-правові умови	2
Інструменти участі	3
Прозорість та підзвітність роботи сільської ради та її виконавчих органів	3
Інфраструктура громадянського суспільства у Смідинській ОТГ.....	4
Інформування мешканців про діяльність сільської ради: якість роботи офіційного веб-сайту	6
Висновки	11
Рекомендації	12

Смідинська ОТГ була створена 29 жовтня 2017 року. Вона об'єднує 3 місцеві ради, 7 населених пунктів. Загальна чисельність населення громади складає 3169 осіб. У ОТГ утворений 1 старостинський округ.

ПРОЦЕДУРИ УЧАСТІ ГРОМАДЯН В УПРАВЛІННІ ГРОМАДОЮ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ УМОВИ

Смідинською сільською радою були прийняті такі документи, що регламентують питання прозорості та підзвітності діяльності ради та її виконавчих органів, а також форми взаємодії влади та громадянського суспільства:

- Регламент сільської ради;
- Положення про бюджет участі.

Сільською радою не прийняті Статут громади, а також Положення, що визначають форми громадської участі у місцевому самоврядуванні. Тому, інструментарій владно-громадської взаємодії є досить обмеженим.

РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ІНСТРУМЕНТІВ/ПРОЦЕДУР ПРОЗОРОСТІ ТА ПІДЗВІТНОСТІ РОБОТИ ОМС СМІДИНСЬКОЇ ОТГ

ІНСТРУМЕНТ/ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ПРОЗОРОСТІ / ПОРЯДОК ОПРИЛЮДНЕННЯ
ІНФОРМАЦІЇ / ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕГЛАМЕНТ

БЮДЖЕТ УЧАСТІ

НОРМАТИВНИЙ АКТ

РЕГЛАМЕНТ РОБОТИ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ГРОМАДСЬКИЙ БЮДЖЕТ

ІНСТРУМЕНТИ УЧАСТІ

У 2019 році Смідинська сільська рада прийняла Положення про бюджет участі. Положення є якісним, в ньому детально прописані процедури подачі, оцінки та реалізації проектів бюджету участі. Він також містить достатньо прогресивні норми, оскільки автором проекту може бути особа, яка досягла 16-річного віку, є громадянином України, громадянином іншої країни або ж є особою без громадянства, яка створила ідею щодо покращення громади, оформила її у вигляді проекту в спосіб, передбачений у Положенні про громадський бюджет. Ця норма дозволяє залучити до бюджетного процесу, а також до розвитку громади молодь та широке коло осіб, що проживають або працюють в громаді, володіють нерухомістю у громаді або народились у ній.

Автор подає на конкурс проект, на підтримку якого збирає не менше 20 громадян. Вартість одного проекту не може перевищувати 15 тис. грн. Співфінансування проекту його автором складає не менше 10% від вартості. Кошти бюджету участі можуть спрямовуватись на благоустрій, розвиток спорту, культури та дозвілля, покращення екології, інклюзію, облаштування громадських приміщень.

Процедура подання проектів та голосування за них забезпечується онлайн сервісом Е-сервіс "Громадський бюджет". Для голосування за проекти також облаштовуються пункти голосування. Організовує та координує впровадження та реалізацію громадського бюджету Координаційна рада.

Загальний обсяг громадського бюджету становить визначену суму або ж не менше 1% від затвердженого обсягу власних надходжень до бюджету ОТГ на поточний бюджетний рік.

ПРОЗОРІСТЬ ТА ПІДЗВІТНІСТЬ РОБОТИ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ ТА ЇЇ ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ

У Статті 1.9. Регламенту Смідинської сільської ради "Відкритість у роботі ради" зазначається, що "сесія ради, засідання виконкому ради, постійних комісій ради, координаційні наради при голові ради та інші наради є відкритими. Сесії ради проводяться гласно із забезпеченням права кожного бути присутніми на них, крім випадків, передбачених законодавством". Мешканці громади можуть брати участь у засіданнях ради за запрошенням. Запрошення для участі у роботі сесії здійснює голова сільської ради, враховуючи пропозиції депутатів.

Стаття 1.10. Регламенту зазначає, що гласність роботи ради забезпечується шляхом: інформування мешканців про скликання сесії та її порядок денний; висвітлення засідань через ЗМІ та веб-сайт ради; проведення громадських обговорень проектів рішень ради; звітування голови громади перед мешканцями не менш ніж один раз на рік.

ІНФРАСТРУКТУРА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У СМІДИНСЬКІЙ ОТГ

ІНСТИТУТИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Аналіз реєстру громадських об'єднань (ГО) показав, що на території ОТГ діє 1 ГО, яке було зареєстровано у 2015 році. Організація пройшла повну реєстрацію та отримала статус юридичної особи. ГО зареєстрована на території с. Смідин.

Для кращого розуміння ситуації із владно-громадською взаємодією, у рамках дослідження були проведені інтерв'ю з представниками влади та громадянського суспільства. За інформацією, наданою респондентами, у ОТГ за ініціативи нинішньої голови були створені дві громадські організації: «Смідин» та «Смідинська ініціатива».

Керівниками цих організацій є інші люди, але фактично процесами продовжує керувати голова. Обидві організації подають заявки на різні конкурси та гранти. Ідеї генерують за участю голови громади, проекти допомагає писати проектна менеджерка громади. ГО «Смідин» наразі реалізовує проект з роздільного збору сміття. У школах і садочках встановили смітники, проводяться навчання щодо роздільного сортування сміття. «Смідинська ініціатива» була створена для активізації мешканців, організації заходів, волонтерської діяльності. ГО двічі виграла проекти україно-польських проектів з обміну молоддю. Організація проводить тренінги з написання проектів.

Крім громадських організацій, в ОТГ працює волонтер з Корпусу миру.

АКТИВНІСТЬ МЕШКАНЦІВ ТА "ІСТОРІЇ УСПІХУ" ЗАЛУЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ГРОМАДИ

Більшість мешканців громади, за словами респондентів, є скоріше пасивними. Голова громади проводила опитування працівників бюджетних установ щодо бачення їх ролі у громаді. Результати дослідження продемонстрували, що люди чекають від влади взаєморозуміння і більшої комунікації. В той же час, на питання «Що я можу зробити для громади?» – мало хто надав відповідь.

У 2019 році був вперше реалізований бюджет участі. В рамках проекту U-LEAD у громаді проходили навчання щодо того, що таке бюджет участі та як правильно писати проекти. В результаті мешканці подали 10 заявок, серед яких виграли 4 проекти (проекти по облаштуванню дитячих майданчиків, зона відпочинку для початкових класів, костюми для творчого колективу). Лише один з проектів був реалізований в адміністративному центрі, інші три були реалізовані в периферійних селах. В той же час, зі слів представників влади, в усіх інших питаннях віддалені села були, навпаки, особливо пасивні. Наприклад, люди у одному з таких сіл просили вирішити питання з зупинками та облаштувати лавки. Але коли влада виділила кошти, мешканці відмовились долучатись та будь-яким чином допомагати в реалізації цієї ініціативи. Комунікація між різними селами об'єднаної громади теж є слабкою.

МАЙДАНЧИКИ ДЛЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

У громаді створена молодіжна рада, куди входять 14 осіб. Ініціатива щодо її створення належить проектному менеджеру. В рамках проекту від обласної ради, в центральному будинку культури було створено молодіжний центр - облаштована кімната, де проводить заходи молодіжна рада. Вона також використовується для проведення ігор, майстер-класів, заходів громадських організацій. В деяких інших селах для публічних заходів є сільські клуби. Крім того, у громаді є Центр культури і дозвілля, який займається проведенням свят.

Щодо транспортного сполучення, між деякими селами немає прямого сполучення. В опорну школу дітей довозить шкільний автобус. Існує проблема з Інтернетом - у деяких селах він відсутній і Інтернет-провайдери не хочуть туди заходити.

ХАРАКТЕР ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ВЛАДОЮ ТА МЕШКАНЦЯМИ

Інформування владою громадськості відбувається через Facebook, Instagram, сайт ОТГ. На Facebook також проводили анкетування щодо потреб людей. В месенджері створена група активних людей, які генерують ідеї. Туди входять і представники сільської ради, і голова, і представники ГО. Для старшого покоління двічі на місяць виходить газета «Смідинська громада». В цій газеті є інформація, зокрема, і про реалізовані проекти та джерела їх фінансування.

Голова звітує на сесії, а також проводить виїзні прийоми у селах. Респонденти повідомили, що місцеві депутати не звітують перед мешканцями. Представники влади зазначають, що для кращої та постійної комунікації їм не вистачає часу.

Також вони підкреслюють, що підтримують будь-які ініціативи з боку людей. Наприклад, коли люди почали створювати дитячі майданчики власними силами, керівництво громади допомогло з матеріалами.

Влада намагається працювати з молоддю: два роки підряд організують молодіжний пікнік на день молоді, організували навчання для молоді з написання проектів.

Тренінги проводяться і для представників комунальних підприємств, і для працівників сільської ради. Громадськість також запрошували до написання Стратегії.

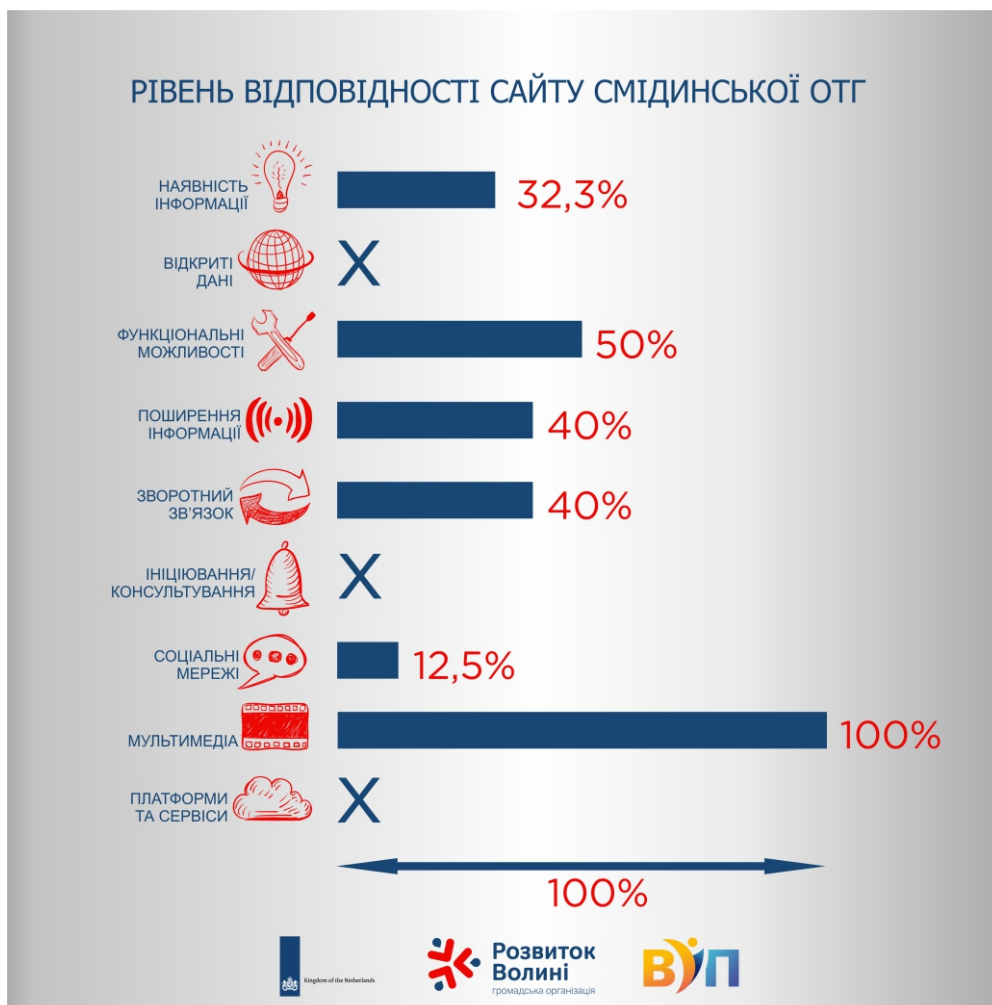
ЩО, НА ДУМКУ РЕСПОНДЕНТІВ, МОЖЕ СПРИЯТИ ПІДВИЩЕННЮ АКТИВНОСТІ ТА ПОКРАЩЕННЮ ВЗАЄМОДІЇ ВЛАДИ І МЕШКАНЦІВ?

1. Покращити інформування мешканців. Респонденти зазначали, що владі необхідно правильно формулювати своє повідомлення, використовувати різні джерела інформування, особливо про розподіл коштів, про наповнення бюджету.
2. Проведення навчань для мешканців навичкам комунікації, вирішення конфліктів.
3. Робота з молоддю та дітьми, спрямованої на формування критичного мислення з дитинства.

ІНФОРМУВАННЯ МЕШКАНЦІВ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ: ЯКІСТЬ РОБОТИ ОФІЦІЙНОГО ВЕБ-САЙТУ

Аналіз офіційного веб сайту Смідинської об'єднаної територіальної громади (ОТГ) <http://smidynotg.gov.ua/> показав, що він передбачає обмежений перелік функціональних можливостей та не містить повного переліку інформації, що має бути представлений у публічному доступі.

Методологія аналізу веб-сайту громади передбачала проведення оцінки за 206 показниками, за допомогою яких вимірювалась інформаційна наповнюваність та функціональна зручність роботи веб-сайту громади. Показники можна розподілити на такі категорії: наявність інформації (62 показники); відкриті дані (79 показників — наборів даних); функціональні можливості (10 показників); поширення інформації (5 показників); зворотний зв'язок (5 показників); ініціювання/консультування (10 показників); соціальні мережі (8 показників); мультимедіа (4 показники); платформи та сервіси (7 показників). За результатами оцінки був заміряний рівень відповідності сайту громади цим показникам (Таблиця з оцінкою сайту за 206 показниками знаходиться у Додатку 1).

ПОКАЗНИК "НАЯВНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ"

"+" Розміщена на веб-сайті інформація

Сайт містить стрічку новин із важливими для громади анонсами та повідомленнями, яка регулярно наповнюється. На ньому зручно та явно відображена сторінка із контактами, де можна знайти адресу, телефони, електронну пошту, а також форму зворотного зв'язку.

Оприлюднений графік прийому громадян керівництвом громади. Представлені дані про склад депутатського корпусу та про прив'язку депутатів до виборчих округів.

Оприлюднена інформація про персональний склад постійних депутатських комісій, персональний склад виконавчого комітету.

Інформація про нормативні акти та офіційні документи представлена досить обмежено. На сайті оприлюднені проекти та тексти рішень ради, а також тексти розпоряджень голови.

Звіт голови громади на сайті розміщено.

На сайті передбачена сторінка, присвячена роботі молодіжної ради.

"-" Відсутня на веб-сайті інформація

На сайті відсутні контакти депутатів, їх приймалень та графік прийому виборців.

Інформацію про старост, їх контактні дані, графік роботи та прийому громадян знайти на сайті не вдалось. Не відображена інформація про виконавчі органи, їх функції, повноваження, керівників, контактні дані, режим роботи та графіки прийому. Сторінки із переліком комунальних підприємств, установ чи організацій передбачено, але вони пусті. Отже, відсутні також їх контактні дані, режим роботи та графік прийому.

Не вдалось знайти на сайті Статут територіальної громади, звіти старост та депутатів ради.

Не представлені дані щодо результатів поіменного голосування депутатів ради.

Основні положення генеральних планів населених пунктів, включаючи графічні частини на сайті не розміщені. Відсутні на сайті також детальні плани території, плани зонування території та правила благоустрою.

Інформація, що пов'язана із відкритістю влади та громадською активністю, майже відсутня. Не передбачений окремий розділ чи сторінка із роз'ясненням механізмів чи процедур, за допомогою яких громадяни можуть брати участь в управлінні місцевими справами, а також сторінку з питань діяльності органів самоорганізації населення.

На сайті немає інформації про систему обліку, види інформації, що зберігається, а також щодо порядку подання запитів на інформацію та порядку оскарження рішень органів місцевого самоврядування, його дій чи бездіяльності.

"+/-" Розміщена на веб-сайті інформація є неповною або незручною в пошуку

На сайті представлена інформація про посадових осіб, однак майже у всіх випадках відсутні персональні контактні дані та графіки прийому. Зокрема, представлена інформація про голову громади із біографією, а також про заступників голови, але відсутні контактні дані усіх перелічених осіб.

У розділі, присвяченому рішенням виконкому, доступні лише тексти прийнятих рішень, їх проекти знайти не вдалось. Бюджет поточного року із додатками оприлюднено у розділі «Відкритий бюджет», однак сторінка із квартальними та річними звітами про виконання бюджету містить застарілі дані.

На сайті оприлюднений Регламент ради, а от Регламенту виконкому та Бюджетний регламент знайти не вдалось.

На сайті розміщені Положення про постійні комісії ради, однак відсутні протоколи засідань, плани проведення та порядки денні засідань постійних депутатських комісій, засідань ради та виконкому.

У розділі про регуляторну діяльність представлені лише рішення сільської ради із ухваленим планом підготовки регуляторних актів на 2020 рік. Однак, відсутні проекти та тексти прийнятих регуляторних актів, звіти про відстеження їх результативності.

Програму соціально-економічного розвитку громади на 2018-2020 роки розміщено у розділі «Відкритий бюджет», однак звіти про її виконання відсутні.

ПОКАЗНИК "ВІДКРИТІ ДАНІ"

Стаття 10 Закону України «Про доступ до публічних даних» зазначає, що "розпорядники інформації зобов'язані надавати публічну інформацію у формі відкритих даних на запит, оприлюднювати і регулярно оновлювати її на єдиному державному веб-порталі відкритих даних та на своїх веб-сайтах".

Закон визначає публічну інформацію у формі відкритих даних як публічну інформацію у форматі, що дозволяє її автоматизоване оброблення електронними засобами, вільний та безоплатний доступ до неї, а також її подальше використання.

Постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 835 затверджено Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, яке визначає 79 наборів даних, які розпорядники інформації зобов'язані оприлюднювати.

Представлені громадою відкриті дані було оцінено відповідно до їх наявності на порталі data.gov.ua, прямого посилання на який на сайті громади знайти не вдалось. Аналіз передбачав оцінку відкритих даних за 79 показниками (наявність наборів), однак жодного із наборів даних на ресурсі не розміщено.

ПОКАЗНИК "ФУНКЦІОНАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ"

Сайт передбачає досить обмежений набір функціональних можливостей. Інформацію знаходити легко, навігація проста, функціонує пошук, однак можливість фільтрування його результатів не передбачена. На сайті відсутня можливість розширеного пошуку нормативно-правових актів та їх проектів. Не вдалось знайти карту сайту, а також не передбачено додаткові налаштування для людей з обмеженими можливостями, однак його адаптовано до перегляду із мобільних пристроїв. На сайті не передбачено персональний кабінет.

ПОКАЗНИК "ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ"

Сайт передбачає такий набір методів для поширення інформації: можливість робити репости до соцмереж безпосередньо із сайту, можливість підписатися на розсилку. Однак не передбачено можливість перенаправлення інформації через месенджери безпосередньо із сайту (Telegram, WhatsApp), взаємодії з іншими сервісами для зберігання та поширення інформації безпосередньо із сайту (Digg, GetPocket, StumbleUpon) та доступність фідів (RSS, Atom тощо). RSS надає користувачеві можливість підписатися на публікації сайту - повністю або частково. Це дуже корисна опція для налагодження системного інформування мешканців громади про діяльність ради.

ПОКАЗНИК "ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК"

Зворотний зв'язок на сайті можливий через, згадану вище, форму зворотного зв'язку та можливість коментувати новини та інформаційні повідомлення. Не передбачена можливість оцінювати новини та інформаційні повідомлення ("лайки", "дизлайки", рейтинги тощо). Не знайшлося на сайті й оцінювань громадської думки та форуму для обговорення актуальних питань. Зворотний зв'язок важливий для налагодження діалогу з мешканцями за допомогою сайту, а також для оцінки ставлення населення до певних нормативно-правових актів, новин, подій.

ПОКАЗНИК "ІНІЦІЮВАННЯ ТА КОНСУЛЬТУВАННЯ"

На сайті не передбачено жодної можливості для ініціювання чи консультування онлайн. Тут могли б бути такі можливості, як: електронного звернення та їх диференціація, запис на прийом до керівництва громади у режимі онлайн, безпосереднього контакту з депутатом за допомогою спеціальної форми/запису на прийом до депутата, подання запиту на інформацію безпосередньо із сайту. Віджет про подання електронної петиції чомусь веде на сайт, де подаються петиції до Президента.

Сайт також обмежує можливість громадян ініціювати електронні консультації. Не містить інформації про ініційовані владою електронні консультації, громадський бюджет та можливість його голосування онлайн, конкурси місцевих ініціатив із онлайн голосуванням.

ПОКАЗНИК "СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ"

Враховуючи те, що соціальні мережі сьогодні є одним із найбільш популярних комунікаційних майданчиків, сторінка ради та посадових осіб у соціальних мережах може стати дієвим інструментом взаємодії з мешканцями.

Єдина соціальна мережа із офіційною сторінкою Ради – Facebook. У цій мережі також можна знайти сторінку голови ОТГ, однак прямого посилання на неї на сайті немає. Офіційних сторінок та акаунтів голови немає у Twitter, Telegram чи Instagram. До речі, на сайті представлені посилання на заборонені законом соціальні мережі – Вконтакте та Однокласники.

ПОКАЗНИК "МУЛЬТИМЕДІА"

У Смідинської ОТГ є власний офіційний Youtube-канал, посилання на який легко знайти на сайті. А можливість проведення онлайн-трансляцій сесій ради, засідань постійних комісій та виконкому передбачена сайтом громади.

ПОКАЗНИК "ПЛАТФОРМИ ТА СЕРВІСИ"

Сайт не поєднано з жодною платформою.

Смідинській сільській раді доцільно звернути увагу на "Платформу електронної демократії" <https://e-dem.tools/>, якою громади можуть користуватись на безоплатній основі. Платформа надає можливість запровадити у громаді сервіси: "електронні петиції", "громадський бюджет", "відкрите місто", "консультації з громадськістю".

ВИСНОВКИ

За більш ніж 2,5 роки функціонування Смідинської ОТГ сільською радою не був прийнятий Статут територіальної громади та відповідні Положення, що регламентують форми владно-громадської взаємодії. Радою був запроваджений інструмент бюджету участі у 2019 році.

На території ОТГ діють 2 ГО, які були створені за ініціативою голови громади. Голова продовжує опікуватись їх діяльністю, хоча керівниками ГО є інші люди. Основним завданням ГО є залучення додаткових ресурсів на розвиток громади шляхом написання проектів на конкурси міжнародної технічної допомоги.

Більшість мешканців громади є пасивними. Влада намагається стимулювати активність, проти не всі спроби були вдалимими. Так, мешканці активно долучались до конкурсу місцевих ініціатив, проте був випадок, коли влада запропонувала мешканцям периферійного села спільно побудувати зупинку, проте ця ідея не знайшла громадської підтримки.

Основними майданчиками для громадської активності є молодіжний цент, створений на базі будинку культури, а також Центр культури і дозвілля. Інтернет-покриття у ОТГ слабе, провайдери не виявляють зацікавленості до проведення мережі у периферійних селах.

Характер владно-громадської взаємодії безконфліктний. Голова громади всіляко сприяє активізації участі мешканців у місцевому самоврядуванні та підтримує громадські ініціативи.

Офіційний веб-сайт Смідинської сільської ради містить стрічку новин із важливими для громади анонсами та повідомленнями, яка регулярно наповнюється. На ньому також регулярно оприлюднюються проекти та тексти рішень ради, а також тексти розпоряджень та звіти голови. Проекти рішень виконкому не розміщуються, лише прийнятті рішення. Бюджет громади оприлюднюється на окремій сторінці, проте звіти щодо його виконання оперативно не розміщуються.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Сільській раді

Щодо унормування інструментів демократії участі:

- розробити за участі мешканців та прийняти Статут територіальної громади, а також Положень про загальні збори, громадські слухання, місцеві ініціативи, електронні петиції, консультації з громадськістю тощо.
- розробити та прийняти Бюджетний регламент. Передбачити у регламенті норму щодо обов'язкових бюджетних слухань — громадських обговорень проекту бюджету.

Щодо стимулювання громадської участі:

- активізувати роботу щодо роз'яснення населенню процедур залучення до місцевого самоврядування;
- продовжувати практику залучення населення до бюджетного процесу за допомогою конкурсу місцевих ініціатив, запровадити практику проведення бюджетних слухань;
- організувати навчання для старост та депутатів з тематики демократії участі для активізації мешканців периферійних сіл;
- залучати мешканців до розробки та обговорення нормативно-правових актів.

Щодо удосконалення інформування населення:

- по можливості розробити сторінку, присвячену інструментам демократії участі, роз'ясненню процедур їх використання;
- оприлюднювати проекти рішень виконкому, звіти голови та депутатів на регулярній основі;
- запровадити сервіси або приєднатись до готових безкоштовних платформ, що розвивають онлайн взаємодію ради та мешканців.

Громадським активістам, громадським організаціям:

- ініціювати розробку та прийняття радою Статуту територіальної громади та Положень про загальні збори, громадські слухання, місцеві ініціативи, електронні петиції, консультації з громадськістю;
- залучатись до бюджетного процесу ОТГ;
- брати участь у тренінгах та семінарах з тематики демократії участі, що проводяться в регіоні.

